

Polnische Sprache in Deutschland stärken: Eine Aufgabe des Kompetenz- und Koordinationszentrums Polnisch (KoKoPol)

Fast alle im deutsch-polnischen Verhältnis Aktiven beider Länder sind sich einig: Der Dialog zwischen Polen und Deutschen muss verstärkt werden, ganz besonders auch in politisch schwierigen Zeiten. Ob auf politischer, diplomatischer, zivilgesellschaftlicher oder akademischer Ebene, ob im Handel, der Wirtschaft, den institutionellen Partnerschaften: Wir brauchen den verstärkten Dialog.

KoKoPol bei der Präsentation des Freistaats Sachsen in Warschau am 6.10.2020.
Von links nach rechts: Prof. Dr. Aleksander-Marek Sadowski, Chefredakteur der Zeitschrift „Polonus“,
Sachsens Ministerpräsident Michael Kretschmer und Gunnar Hille, Leiter von KoKoPol

Bisher haben die polnischen Partner uns Deutsche dadurch verwöhnt und auch etwas eingeschüchtert, dass sie in der Regel gute Deutschkenntnisse in den Austausch einbrachten. Wir Deutsche waren froh darüber, und wenn es nicht so gut klappte, ist man vor allem in der jüngeren Generation halt auf das Englische ausgewichen. Diese Variante, dass Deutsche und Polen Englisch sprechen, um sich einigermaßen zu verstehen, ist nicht optimal: Man kann sich nur beschränkt artikulieren, anders als in der eigenen Muttersprache. Besser

wäre es, den Partner, der in seiner Muttersprache spricht, zu verstehen und selbst in der eigenen zu antworten. Ideal wäre es, in beiden Sprachen zu Hause zu sein, so dass der Gesprächspartner auch einsprachig sein kann.

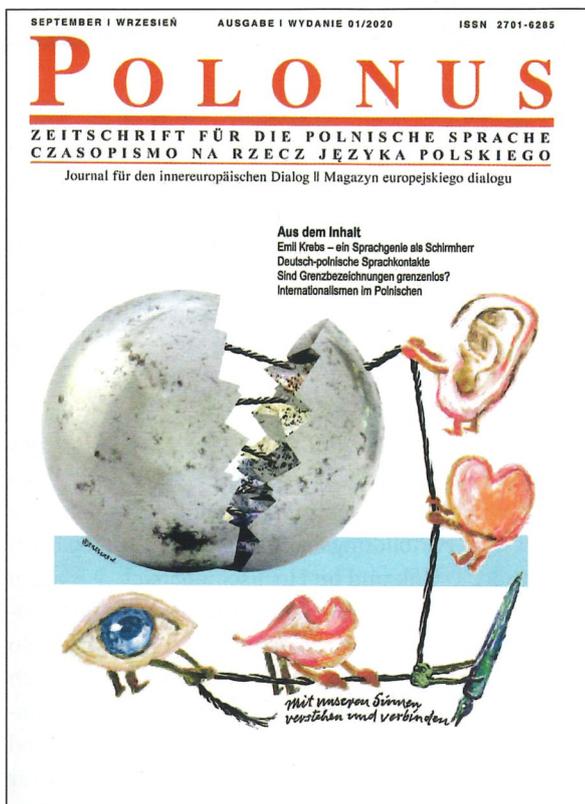
Dass mit der Kenntnis einer Nachbarsprache auch die gute Kenntnis des Nachbarn selbst, seiner Kultur, seiner Geschichte, seiner Anschauungen und Einstellungen einhergeht, ist bekannt. Nun ist das Verhältnis zwischen Deutschkenntnissen in Polen und den Polnisch-

Foto: G. Hille

Wzmocnienie języka polskiego w Niemczech – zadanie Centrum Kompetencji i Koordynacji Języka Polskiego (KoKoPol)

Prawie wszyscy aktywni w stosunkach polsko-niemieckich w obu krajach są zgodni: dialog między Polakami i Niemcami musi zostać zintensyfikowany, zwłaszcza w trudnych politycznie czasach. Czy to na szczeblu politycznym, dyplomatycznym, społeczeństwa obywatelskiego czy akademickim, czy to w handlu, gospodarce czy w ramach partnerstw instytucjonalnych: potrzebujemy zintensyfikowanego dialogu

POLONUS – Czasopismo na rzecz języka polskiego

Do tej pory polscy partnerzy rozpieszczali nas, Niemców, a także nieco onieśmielali faktem, że do wymiany przystępują z reguły z dobrą znajomością języka niemieckiego. My, Niemcy, byliśmy z tego zadowoleni, a kiedy coś nie do końca się udawało, przechodziło się, zwłaszcza młodsze pokolenie, po prostu na angielski. Ten wariant, że Niemcy i Polacy mówią po angielsku, aby się z grubsza porozumieć, nie jest optymalny: można formułować myśli tylko w ograniczony sposób, inaczej niż we własnym języku ojczystym. Lepiej byłoby rozumieć

partnera, który mówi w swoim ojczystym języku, i odpowiadać w swoim własnym. Idealnie byłoby czuć się u siebie w obu językach, tak aby partner rozmowy mógł być również jednojęzyczny.

Powszechnie wiadomo, że znajomość języka sąsiada idzie w parze z dobrą znajomością jego samego, jego kultury, historii, punktów widzenia i postaw. Obecnie, jak wiadomo, pomiędzy znajomością języka niemieckiego w Polsce i znajomością języka polskiego w Niemczech istnieje daleki rozdźwięk, tzn. ta relacja nie jest wyważona. Podobnie wiedza o historii i kulturze Polski w Niemczech pozostaje daleko w tyle za perspektywą odwrotną. Jednak Europa musi się pilnie zjednoczyć, aby móc grać w koncercie wielkich mocarstw, takich jak USA i Chiny. A do tego Zachód, w tym Niemcy, potrzebuje lepszej znajomości języka i kultury swoich wschodnich i południowo-wschodnich sąsiadów oraz partnerów UE, zwłaszcza swojego najważniejszego partnera Polski.

Należało więc stworzyć instytucję, która miałaby na celu zmniejszenie, a jeśli to możliwe wyeliminowanie, właśnie tych deficytów w znajomości języka i kultury w Niemczech i w Europie Zachodniej: Centrum Kompetencji i Koordynacji Języka Polskiego (KoKoPol). Momentem szczególnym w przypadku KoKoPol jest to, że powstało z woli Rządu Federalnego (tj. Ministerstwa Spraw Zagranicznych) i znalazło poparcie rządu landowego (Wolnego Kraju Saksonii), które finansują i wspierają Centrum.

Po dłuższych przygotowaniach i naradach, z dniem 1 lipca 2020 r. KoKoPol mogło wreszcie podjąć swoją działalność pod dachem i przy reprezentacji prawnej Fundacji Międzynarodowe Centrum Spotkań St. Marienthal koło Görlitz z jednym etatem rozdzielonym na trzy osoby. W pierwszym półroczu, pomimo trudności spowodowanych przez pandemię, KoKoPol zdołało przeprowadzić szereg konferencji i seminariów, które potwierdziły ko-

kenntnissen in Deutschland bekanntlich weit auseinander, also nicht ausgeglichen. Und auch die Kenntnis der polnischen Geschichte und Kultur liegt in Deutschland weit hinter der umgekehrten Richtung zurück. Ein Zusammenwachsen von Europa ist jedoch dringend erforderlich, um im Konzert von Großmächten wie den USA und China mitspielen zu können. Und dafür braucht der Westen, Deutschland eingeschlossen, bessere Kenntnisse von Sprache und Kultur der östlichen und südöstlichen Nachbarn und EU-Partner, insbesondere des wichtigsten Partners Polen.

Es musste also eine Institution ins Leben gerufen werden, die genau diese Defizite der Sprach- und Kulturkenntnisse in Deutschland und Westeuropa verkleinern, möglichst beseitigen will: das Kompetenz- und Koordinationszentrum Polnisch (KoKoPol). Das Besondere an KoKoPol: Es entsprang dem Willen der Bundesregierung (Auswärtiges Amt) und fand die Unterstützung einer Landesregierung (Freistaat Sachsen), die KoKoPol finanziert und unterstützt.

Nach längerer Vorbereitung und Abstimmung konnte KoKoPol am 1. Juli 2020 endlich seine Arbeit aufnehmen, unter dem Dach und der Trägerschaft der Stiftung Internationales Begegnungszentrum St. Marienthal bei Görnitz, mit einer Personalstelle, die auf drei Personen verteilt ist. Im ersten halben Jahr konnte KoKoPol trotz der coronabedingten Schwierigkeiten eine Reihe von Tagungen und Seminaren durchführen, die uns die Notwendigkeit unserer Aufgabe bestätigten. Außerdem konnte sich KoKoPol in Deutschland und Polen an wichtigen Stellen bekanntmachen, so am 6. Oktober 2020 als Teil der Delegation von MP Kretschmer bei einer Präsentation in der Deutschen Botschaft in Warschau.

Der Eröffnungsveranstaltung am 10. und 11. September wohnte zu unserer Freude neben internationalen Wissenschaftler(inne)n auch der Direktor der Geschäftsstelle der Polonia in Berlin, Alexander Zajac, bei. Zur Öff-

Die Arbeit von KoKoPol hat die Popularisierung des Polnischen zum Ziel. Hierfür sorgen die Zeitschrift „Polonus“, deren 2. Ausgabe jetzt im Dezember erscheint, die Seminare und Fortbildungsmaßnahmen, die Lobbyarbeit in Wirtschaft, Politik und im Hochschulbereich, vor allem aber auch in der Zivilgesellschaft.

Vom links: Dr. Aleksander-Marek Sadowski, Dr. Magdalena Telus – KoKoPol, Prof. Dr. Dieter Bingen

nungsfeier am 11.9.2020 kamen auch Sachsens Ministerpräsident Michael Kretschmer, der Chef der Europaabteilung im Auswärtigen Amt Andreas Peschke und auch Polens Botschafter Prof. Andrzej Przyłębski nach St. Marienthal (s. Foto). In einer Podiumsdiskussion stimmten sie überein, dass KoKoPol eine wichtige, lange fällige Einrichtung sei, die den deutsch-polnischen und den intereuropäischen Dialog fördert. Hierfür sagten sie weitere Unterstützung zu.

Die Arbeit von KoKoPol hat die Popularisierung des Polnischen zum Ziel. Hierfür sorgen die Zeitschrift „Polonus“, deren 2. Ausgabe jetzt im Dezember erscheint, die Seminare und Fortbildungsmaßnahmen, die Lobbyarbeit in Wirtschaft, Politik und im Hochschulbereich, vor allem aber auch in der Zivilgesellschaft. Die Stärkung vorhandener Initiativen gehört ebenso dazu wie neue Formate. So planen wir für 2020 Tagungen zu Themen wie „Polnisch als Herkunftssprache“, „Frühes Erlernen der Nachbarsprache“, „Sprachliche Kommunikation in kommunalen und anderen Partnerschaften“, daneben Polnischtraining für spezielle Gruppen (Polizei, Zoll, Wissenschaft). Eigene Forschungen zur Geschichte und Gegenwart des Polnischunterrichts in Deutschland werden angelegt.

Die Palette der von KoKoPol eingerichteten und geplanten Maßnahmen finden Sie auf unserer Homepage www.kokopol.eu sowie in den Polonus-Heften. Wir würden uns sehr freuen, wenn Sie unsere Bemühungen unterstützen würden, es wartet viel Arbeit und viel Engagement ist vonnöten. Aber dieser Einsatz wird sich lohnen, spätestens für unsere Kinder, wenn sie in einem sicheren, gleichberechtigten, prosperierenden Europa leben können. ■

Gunnar Hille

Foto: A. Zajac

Uroczystość otwarcia KoKoPol w St. Marienthal w dn. 11.9.2020 r.
Od lewej do prawej: Andreas Peschke, dyrektor Departamentu ds. Europy w niemieckim Ministerstwie Spraw Zagranicznych, prof. dr Andrzej Przyłębski, ambasador RP, Michael Kretschmer, premier Saksonii oraz dr Michael Schlitt, przewodniczący Zarządu Fundacji Międzynarodowy Dom Spotkań St. Marienthal

Podpisanie listu intencyjnego pomiędzy Fundacją Krzyżowa i KoKoPol-em

nieczność realizacji naszego zadania. KoKoPol występowało również w Niemczech i w Polsce w ważnych miejscach, na przykład 6 października 2020 r. w ramach delegacji pana premiera Kretschmera na prezentacji w Ambasadzie Niemiec w Warszawie.

W wydarzeniu otwierającym w dniach 10 i 11 września wzięli udział naukowcy z kilku krajów oraz, co nas bardzo ucieszyło, dyrektor Biura Polonii w Berlinie, pan Alexander Zajac. W uroczystości otwarcia w St. Marienthal w dniu 11.9.2020 r. uczestniczyli również premier

Saksonii Michael Kretschmer, dyrektor Departamentu ds. Europy w Federalnym Ministerstwie Spraw Zagranicznych Andreas Peschke oraz ambasador Polski, prof. Andrzej Przyłębski (zob. fot.). W dyskusji panelowej zgodzili się oni co do tego, że KoKoPol jest ważną, od dawna oczekiwaną instytucją, która promuje dialog polsko-niemiecki i ogólnoeuropejski. Paneliści obiecali dalsze wsparcie w tym zakresie.

Działalność KoKoPol ma na celu popularyzację języka polskiego. Zapewnia to czasopismo „Polonus”, którego drugi numer ukazuje się obecnie w grudniu, seminaria i kursy doskonalenia zawodowego, lobbying w gospodarce, polityce i sektorze uniwersyteckim, ale przede wszystkim w społeczeństwie obywatelskim. Wspieranie istniejących inicjatyw jest w równym stopniu częścią tego procesu, co nowe formaty. Na przykład na rok 2020 planujemy konferencje na tematy takie jak „Język polski jako język ojczysty”, „Wczesna nauka języka sąsiada”, „Komunikacja językowa w partnerstwach miast i na innych poziomach”, a także trening językowy dla grup specjalnych (policja, służby celne, świat nauki). Zainicjowane będą własne badania nad historią i współczesnością nauczania języka polskiego w Niemczech.

Zakres działań ustanowionych i planowanych przez KoKoPol można znaleźć na naszej stronie internetowej www.kokopol.eu oraz w zeszytach „Polonusa”. Cieszylibyśmy się, gdyby wsparli Państwo nasze wysiłki, czeka nas wiele pracy i potrzebne jest duże zaangażowanie. Ale te starania się opłacą, najpóźniej dla naszych dzieci, kiedy będą mogły żyć w bezpiecznej, równouprawnionej i za-
możnej Europie. ■

Gunnar Hille